

Istungidokument

B10-0085/2024

2.10.2024

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja avalduse alusel

vastavalt kodukorra artikli 136 lõikele 2

Moldova suutlikkuse tugevdamise kohta Venemaa sekkumise tõrjumiseks enne eelseisvaid presidendivalimisi ja ELiga ühinemist käsitlevat rahvahääletust põhiseaduse muutmiseks
(2024/2821(RSP))

Yannis Maniatis, Nacho Sánchez Amor, Sven Mikser, Thijs Reuten, Dan Nica, Victor Negrescu, Gheorghe Cărciu, Mihai Tudose, Adrian-Dragoș Benea, Gabriela Firea, Maria Grapini, Claudiu Manda, Vasile Dîncu, Ștefan Mușoiu
fraktsiooni S&D nimel

Euroopa Parlamendi resolutsioon Moldova suutlikkuse tugevdamise kohta Venemaa sekkumise tõrjumiseks enne eelseisvaid presidendivalimisi ja ELiga ühinemist käsitlevat rahvahääletust põhiseaduse muutmiseks (2024/2821(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Moldova Vabariigi kohta,
 - võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 27. juuni 2024. aasta kohtumise järeldusi,
 - võttes arvesse ühelt poolt Euroopa Liidu, Euroopa Aatomienergiaühenduse ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Moldova Vabariigi vahelist assotsieerimislepingut¹,
 - võttes arvesse komisjoni arvamust Moldova Vabariigi Euroopa Liidu liikmeks astumise avalduse kohta (COM(2022)0406),
 - võttes arvesse kodukorra artikli 136 lõiget 2,
- A. arvestades, et Moldova Vabariik on ELi lähedane ja hinnatud partner; arvestades, et ELi liikmeks astumise taotlus ja Euroopa Ülemkogu otsus anda Moldova Vabariigile kandidaatriigi staatus eeldusel, et tehakse üheksa sammu, näitavad kindlat ühist soovi ELiga kiiresti integreeruda; arvestades, et alates 2016. aastast kehtiva assotsieerimislepingu ning põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna raames on EL ja Moldova võtnud kohustuse edendada poliitilist assotsieerimist ja saavutada majandusintegratsioon;
- B. arvestades, et Moldova Vabariigi valitsus on alustanud enneolematu ambitsiooniga poliitilist, kohtu- ja institutsioonilist reformiprotsessi ning näidanud üles kindlat otsustavust teha komisjoni arvamuses kindlaks määratud üheksa sammu, et täita tingimused ühinemisläbirääkimiste alustamiseks, mille kohta Euroopa Ülemkogu tegi 14. detsembril 2023 positiivse otsuse; arvestades, et Moldova valitsus on praegu kehtivaid lepinguid tõhusalt rakendanud, mis annab tunnistust Moldova valitsuse pühendumisest tihedamale koostööle ja ELiga integreerumisele; arvestades, et Moldova kodanike selge enamus toetab ELi liikmesust;
- C. arvestades, et Euroopa Ülemkogu 2023. aasta detsembri otsus alustada Moldovaga ühinemisläbirääkimisi ja Moldova Euroopa Liiduga ühinemist käsitleva esimese valitsustevahelise konverentsi kokkukutsumine 2024. aasta juunis on riigi suhetes ELiga ajaloolised verstapostid, mis kinnitavad veel kord, et Moldova ja selle kodanike tulevik on ELis;
- D. arvestades, et ELiga ühinemine on tulemuspõhine protsess, mis sõltub kehtestatud kriteeriumide ja tingimuste täitmisest;
- E. arvestades, et Moldova Vabariigi demokraatia on üles näidanud suutlikkust Venemaa

¹ ELT L 260, 30.8.2014, lk 4, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_international/2014/492/oj.

desinformatsioonile ja propagandale vastu panna, hoolimata Venemaa Föderatsiooni ja Venemaa käsilaste aktiivsemast õõnestustegevusest;

- F. arvestades, et Venemaa Föderatsiooni algatatud provotseerimata, põhjendamatu ja ebaseaduslik Ukraina-vastane agressioonisõda mõjutab tõsiselt piirkonna julgeolekut ja stabiilsust ning seab ohtu Moldova Vabariigi makromajandusliku olukorra ja finantsstabiilsuse, samuti Moldova demokraatliku arengu ja sotsiaalse ühtekuuluvuse ning suurendab veelgi vaesuse, inflatsiooni ja väljarände ohtu ning tõsidust; arvestades, et Venemaa Föderatsioon koos Venemaa toetusel riigis tegutsevate aktivistidega õhutab ulatuslikku majanduslikku, geopoliitilist ja julgeolekualast ebakindlust ja kasutab seda ära, et vähendada valitsuse Euroopa-meelse poliitika õiguspärasust ja suurendada sellele vastuseisu;
- G. arvestades, et selleks mõeldud aktiivsed meetmed hõlmavad valitsusväliste organisatsioonide ja „kultuurikeskuste“ kattevarjus variorganisatsioonide loomist ja edendamist, desinformatsiooni levitamist internetis ja väljaspool seda, et luua tugev venemeelne poliitiline ja ühiskondlik toetajaskond ning et Moldova Vabariigist saaks taas Venemaa süsivesinikest sõltuv riik, ning eskaleerivat tegevust, mis võib Moldova Vabariigi okupeeritud Transnistria piirkonnas põhjustada relvakonflikte;
- H. arvestades, et venemeelseid oligarhe Ilan Shori ja Vladimir Plahotniuci, kes on praegu eksiilis seoses rahapesu ja omastamise süüdistuste ja süüdimõistvate kohtuotsustega, kahtlustatakse koostöö tegemises Venemaa Föderatsiooniga, et õõnestada Moldova Vabariigi valitsust; arvestades, et teadete kohaselt on Shori liitlased alates 2022. aasta augustist oma meeleavaldustega liitumiseks aktiivselt inimesi värvanud, logistikat korraldanud ja üksikisikutele rahalist hüvitist pakkunud;
- I. arvestades, et Venemaa pikaajalised ja mitmes suhtluskanalis toimuvad desinformatsiooni-, propaganda- ja poliitilise manipuleerimise kampaaniad Moldova Vabariigis on pärast Venemaa 24. veebruari 2022. aasta täiemahulist sissetungi Ukrainasse intensiivistunud; arvestades, et Moldova ajakohastatud riiklikus julgeolekustrateegias nimetatakse desinformatsioonikampaaniate ja muude hübriidrünnakute korraldajana Venemaad;
- J. arvestades, et nõukogu on alates 2021. aastast võtnud Euroopa rahutagamisrahastu raames vastu 137 miljoni euro väärtuses abimeetmeid Moldova Vabariigi relvajõudude toetamiseks;
- K. arvestades, et EL on loonud täitevvolitusteta ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika (ÜJKP) tsiviilmissiooni „ELi partnerlusmissioon Moldova Vabariigis“ (EUPM Moldova), et suurendada julgeolekusektori vastupanuvõimet kriisiohjamise ja hübriidohtude valdkonnas, sealhulgas küberturvalisust ning välisriigist lähtuvate infomanipulatsioonide ja sekkumistega toimetulekut; arvestades, et nende oluliste jõupingutuste tugevdamine suurema ELi abiga võib anda märkimisväärsed tulemusi;
- 1. väljendab täielikku ja vankumatut toetust Moldova Vabariigi sõltumatusele, suveräänsusele ja territoriaalsele terviklikkusele; mõistab teravalt hukka Venemaa Föderatsiooni, venemeelsete oligarhide ja Venemaa toetusel tegutsevate kohalike esindajate pidevad ja kooskõlastatud katsed destabiliseerida Moldova Vabariiki, lõhestada Moldova ühiskonda ja õõnestada riigi Euroopa suunas liikumist

hübriidrännakute, energiavarustuse relvana kasutamise, desinformatsiooni, pommiähvarduste ja lavastatud meeleavalduste ning vägivallega ähvardamise või selle kasutamise kaudu;

2. rõhutab Venemaa sekkumise tõsist mõju Moldova ühiskonnale, mis soodustab ühiskonna polariseerumist, vähendab usaldust demokraatlike institutsioonide vastu ja süvendab sotsiaalseid pingeid; on veendunud, et EL peab näitama üles solidaarsust Moldova rahvaga ja pakkuma võimalikult otsustavalt konkreetset toetust ja abi riigi pingutustes tulla toime Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja tagajärgedega ning Venemaa ja venemeelsete aktivistide destabiliseerimiskatsetega;
3. kutsub nõukogu üles võtma vastu sihipäraseid piiravaid meetmeid isikute ja organisatsioonide vastu, kes panevad toime Moldova Vabariigi vastu suunatud hübriidrännakuid;
4. tunnustab ÜJKP tsiviilmissiooni EUPM Moldova loomist ja selle tegevust, mis pakub Moldova valitsuse vajadustele vastavat tuge küberohtude, hübriidohtude ja desinformatsiooni tõrjumisel; juhib tähelepanu arvukatele partnerlus- ja koostööprojektidele, mida EUPM Moldova viib läbi koostöös Moldova valitsusega ja mis toetavad riikliku julgeolekustrateegia väljatöötamist ning strateegilise kommunikatsiooni ja desinformatsiooni tõrjumisega tegeleva keskuse ja küberjulgeolekuameti asutamist ja töölerakendamist ning pakuvad sihipärast toetust erinevatele ministeeriumidele ja valitsusstruktuuridele; kutsub nõukogu, komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles eraldama lisaressursse, sealhulgas inim- ja finantsressursse, varustust ja tsiviileksperthe, kes või mis on vajalikud missiooni mandaadi täitmise jätkamiseks pärast 2025. aasta maid;
5. kutsub nõukogu, komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles kaaluma põhjalikult ja võimalikult kiiresti praeguste toetusmeetmete olulist suurendamist, võttes arvesse Moldova Vabariigi suurenenud julgeolekuriske ning vajadust tugevdada Moldova riigiasutuste, relvajõudude ja ühiskonna vastupanuvõimet väliste destabiliseerimis- ja provokatsioonikatsete suhtes; nõuab sellega seoses, et Moldova kaasataks järk-järgult tulevastesse seadusandlikesse algatustesse ja programmidesse, mis on seotud Euroopa julgeoleku ja kaitsega;
6. nõuab, et nõukogu, komisjon ja Euroopa välisteenistus tugevdaksid jätkuvalt koostööd Moldova Vabariigiga, et suurendada riigi suutlikkust tõrjuda hübriidohte sihipäraste meetmete abil, sealhulgas edendades sõltumatu meediasisu levitamist valdavalt vene keelt kõnelevates piirkondades, toetades desinformatsiooni vastu võitlevate ajakirjanike ja kodanikuühiskonna organisatsioonide tööd ning avalikke kampaaniaid, mille eesmärk on parandada üldsuse meedia- ja infopädevust, tuginedes Moldova valitsuse praegustele jõupingutustele; nõuab ka seda, et Moldova valitsusele antaks lisavahendeid ja tehnilist oskusteavet, mille eesmärk on aidata kaasa valitsuse strateegilisele teabevahetusele, sisemisele koordineerimisele ja suutlikkuse suurendamisele seoses hübriidrännakutega ning desinformatsiooni kiire avastamise ja ümberlükkamisega; tunnustab Moldova kodanikuühiskonna püüdlusi toetada Moldova valitsust desinformatsiooni tõrjumisel, demokraatlike väärtuste edendamisel ja Moldova ühiskonna hübriidrännakute tõrjumise suutlikkuse suurendamisel;

7. kiidab heaks 2024. aasta mais allkirjastatud ELi ja Moldova julgeoleku- ja kaitsepartnerluse, mis kujutab endast tugevat ja sihipärast partnerlust, mille eesmärk on tegeleda ühiselt julgeolekuprobleemidega ja tugevdada Moldova vastupanuvõimet; toetab ka ELi ja Moldova Vabariigi vahel algatatud kõrgetasemelise poliitilise ja julgeolekudialoogi raames tehtavat tööd, mille eesmärk on tõhustada välis- ja julgeolekupoliitika valdkonnas koostööd, tõstatada asjakohaseid piirkondliku julgeoleku ja stabiilsusega seotud küsimusi ning arutada võimalusi tihedaks koordineerimiseks ning mõjusate abi- ja toetusmeetmete võtmiseks; avaldab Moldova Vabariigile tunnustust ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) tõhusama koordineerimise ja selle järgimise eest; rõhutab, et on oluline, et Moldova võttis kooskõlas ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga vastu Venemaa Föderatsiooni vastased piiravad meetmed;
8. rõhutab, et ka nõukogu ja komisjon peavad jätkama Moldova ametivõimude jõupingutuste toetamist, et säilitada makromajanduslik stabiilsus, tagada Moldova Vabariigi täielik energiapoliitika ja tegutseda kiiresti selle nimel, et saavutada energiasõltumatus Venemaast, kiirendades energiavarustuse mitmekesistamise projekte, investeringuid taastuvatesse energiaallikatesse ja paremaid energiaühendusi, tagades ühtlasi energia taskukohasuse, eriti kõige haavatavamatele inimestele;
9. kutsub komisjoni üles aitama Moldova valitsusel avaldada sotsiaalmeediaplatformidele survet desinformatsioonikaebuste tõhusaks käsitlemiseks;
10. väljendab heameelt Moldova ELiga ühinemisega seotud reformide üle, milles riik on teinud märkimisväärsed edusamme, ning julgustab valitsust, parlamenti ja Moldova presidenti liikuma edasi põhjapanevate reformidega demokraatia ja õigusriigi valdkonnas ning eelkõige jätkama kohtureformi, korruptsioonivastast võitlust ning 2014. aasta pangapettuste skandaaliga seotud uurimisi ja süüdistuste esitamist, tagades ühtlasi, et kiirusest tähtsamaks peetakse kvaliteeti ja jätkusuutlikkust; tuletab meelde, kui oluline on käsitleda ühe suurima prioriteedina korruptsiooni eest süüdistuste esitamisel ja süüdimõistmisel usaldusväärsete tulemuste saavutamist, tuginedes ennetavatele ja tõhusatele uurimistele; kutsub komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles esitama kiiresti seadusandliku ettepaneku, millega laiendatakse kogu maailmas rakendatava inimõiguste rikkujate vastase ELi sanktsioonirežiimi kohaldamisala nii, et see hõlmaks karistatava kuriteona ka korruptsiooni; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles kindlalt toetama Moldova ettevalmistusi ELiga ühinemiseks ja aitama ennetavalt tugevdada kõiki jõupingutusi Moldova Euroopa-püüdluste realiseerimiseks;
11. rõhutab riigi reformiprotsessi edendamise olulisust, et parandada elanikkonna, eelkõige haavatavamate elanikkonnarühmade ja maapiirkondades elavate inimeste elatustaset ning pakkuda noorematele põlvkondadele atraktiivseid väljavaateid Moldovas elada ja töötada, suurendades seeläbi ühiskonna suutlikkust hübriidrünnakuid tõrjuda ja vähendades nende inimeste arvu, kes tunnevad vajadust riigist lahkuda, et otsida paremaid elutingimusi mujal Euroopas; juhib tähelepanu vajadusele luua noortele võimalusi osaleda aktiivselt Moldova Vabariigi vastupanuvõime tugevdamises, sealhulgas kodanikuhariduse programmide, vabatahtliku tegevuse võimaluste ja otsustusprotsessides osalemise kaudu;
12. kinnitab veel kord oma toetust Moldova Vabariigi sõltumatusele, suveräänsusele ja territoriaalsele terviklikkusele ning 5+2 läbirääkimisprotsessi raames tehtavatele

pingutustele, et leida Transnistria konfliktile rahumeelne, terviklik ja püsiv poliitiline lahendus, mis põhineb Moldova Vabariigi suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse austamisel tema rahvusvaheliselt tunnustatud piirides ning milles Transnistria piirkonnal on eristaatus; kutsub seetõttu Venemaa Föderatsiooni üles viima oma sõjaväe ja varustuse Moldova Vabariigi Transnistria piirkonnast täielikult välja ning tagama kogu Cobasna laos asuva laskemoona ja varustuse viivitamatu väljaviimine ja täielik hävitamine rahvusvahelise järelevalve all;

13. kutsub kõiki poliitilisi jõude üles aitama kaasa Moldova rahva Euroopa-püüdluste elluviimisele, püüdes leida konsensust kõige olulisemates ja pakilisemates reformides, osaledes aktiivselt Moldova parlamendi õigusloometöös, et Moldova õigusakte ELi standarditega veelgi rohkem ühtlustada, ning tehes koostööd kodanikuühiskonnaga kõigis olulistest reformides ja riigi Euroopa-suunalistes sammudes;
14. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Euroopa Nõukogule, Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioonile ning Moldova Vabariigi presidendile, valitsusele ja parlamendile.